

POSTANOWIENIE

27 stycznia 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Agnieszka Góra-Błaszczkowska

na posiedzeniu niejawnym 27 stycznia 2025 r. w Warszawie

w sprawie z powództwa K. N.

przeciwko K.K.

o ochronę dóbr osobistych,

na skutek skargi kasacyjnej K.N.

od wyroku Sądu Apelacyjnego w Lublinie

z 31 maja 2023 r., I ACa 104/23,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. odstępuje od obciążania powoda kosztami postępowania kasacyjnego.**

(P.H.)

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w Lublinie wyrokiem z 10 listopada 2022 r. oddalił powództwo K.N. przeciwko K.K. o ochronę dóbr osobistych (pkt I) oraz orzekł o kosztach postępowania (pkt II).

Sąd Apelacyjny w Lublinie wyrokiem z 31 maja 2023 r. oddalił apelację powoda (pkt I) oraz orzekł o kosztach postępowania apelacyjnego (pkt II).

Powód wniósł skargę kasacyjną od tego wyroku, zaskarżając go w całości. Skarżący na podstawie art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. wniósł o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazując, że jest ona oczywiście uzasadniona.

Wskazał po pierwsze, że działanie w obronie uzasadnionego interesu społecznego nie jest wystarczające dla wyłączenia bezprawności wypowiedzi o wyrażnie obraźliwym charakterze (tak trafnie SN w wyr. z 16.4.1999 r., II CKN 279/98, Legalis). W piśmiennictwie i orzecznictwie wyróżnia się dwa aspekty czci: wewnętrzny, nazywany godnością osobistą, obejmującą wyobrażenie człowieka o własnej wartości oraz oczekiwanie szacunku ze strony innych ludzi, oraz zewnętrzny, oznaczający dobrą sławę, dobrą opinię innych ludzi, szacunek, którym obdarza daną osobę otoczenie. Naruszenie czci zewnętrznej określane jest jako zniesławienie, natomiast czci zewnętrznej (dobrego imienia) - znieważenie. Naruszenie czci zewnętrznej ma miejsce w przypadku przypisania innej osobie postępowania lub właściwości, które mogą wpłynąć negatywnie na ocenę tej osoby przez innych. Z naruszeniem czci zewnętrznej (zniesławieniem) mamy do czynienia w przypadku, gdy wypowiedź naruszająca cześć dotrze do innych osób (przynajmniej jednej) niż tylko osoba zniesławiana (tak trafnie SN w wyr. z 8.5.2014 r., V CSK 361/13, OSNC-ZD 2015, Nr C, poz. 38). Po drugie argumentował, że dokonując naruszenia dóbr prawnych powoda, pozwany działał z zamiarem wyrządzenia szkody powodowi również jako podmiotowi reprezentującemu osoby prawne (Powiat Ł.). Dobre imię osoby fizycznej i prawnej naruszają wypowiedzi przypisujące jej niewłaściwe postępowanie, mogące spowodować utratę do niej zaufania, potrzebnego do prawidłowego jej funkcjonowania w zakresie swych zadań (por. tak. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 czerwca 2005 r., III CK 622/04, niepubl.).

Pozwany w odpowiedzi na skargę kasacyjną wniósł o odmowę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna jest kwalifikowanym środkiem prawnym, którego rozpoznanie przez Sąd Najwyższy musi być uzasadnione względami o szczególnej doniosłości, wykraczającymi poza indywidualny interes skarżącego, a leżącymi w interesie powszechnym. Rozpoznanie skargi kasacyjnej powinno służyć ochronie obowiązującego porządku prawnego przed dowolnością orzekania oraz zapewniać jednolitość orzecznictwa sądowego w takich sprawach, w których

możliwe jest dokonanie zasadniczej wykładni przepisu prawa, mającej walor generalny i abstrakcyjny.

W przepisach kodeksu postępowania cywilnego skarga kasacyjna została ukształtowana jako nadzwyczajny środek zaskarżenia, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa, jednolitości orzecznictwa oraz prawidłowej wykładni, a także w celu usunięcia z obrotu prawnego orzeczeń, wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń umożliwiający rozpoznanie sprawy w kolejnej instancji sądowej (zob. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z 13 czerwca 2018 r., II CSK 71/18).

Koniecznej selekcji skarg pod kątem realizacji tego celu służy instytucja tzw. przedsądu, ustanowiona w art. 398⁹ k.p.c., w ramach której Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny skargi kasacyjnej. Ten etap postępowania przed Sądem Najwyższym jest ograniczony wyłącznie do zbadania przesłanek przewidzianych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 - 4 k.p.c., nie zaś do merytorycznej oceny skargi kasacyjnej. W razie spełnienia co najmniej jednej z tych przesłanek, przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest usprawiedliwione (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 11 lipca 2023 r., I CSK 6201/22).

Przewidziana w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. oczywista zasadność skargi kasacyjnej zachodzi wówczas, gdy z jej treści, bez potrzeby głębszej analizy oraz szczegółowych rozważań wynika, że przytoczone podstawy kasacyjne uzasadniają uwzględnienie skargi. Gdy strona skarżąca twierdzi, że jej skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, powinna przedstawić argumentację prawną wyjaśniającą w czym ta oczywistość się wyraża oraz uzasadnić swoje twierdzenie. Powinna w związku z tym wykazać kwalifikowaną postać naruszenia prawa materialnego lub procesowego, polegającą na jego oczywistości *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z: 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, OSNC 2004, Nr 3, poz. 49; 14 lipca 2005 r., III CZ 61/05, OSNC 2006, Nr 4, poz. 75; 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06). Przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to

spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia (zob. postanowienie SN z 8 października 2015 r., IV CSK 189/15). Oceniając wynikającą z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. przesłankę oczywistej zasadności skargi kasacyjnej należy dostrzec, że ma ona charakter wyjątkowy. W konsekwencji, w judykaturze Sądu Najwyższego przyjmuje się, że oczywista zasadność skargi powinna dać się stwierdzić "na pierwszy rzut oka", bez zbytniego wgłębiania się w sprawę (zob. postanowienie SN z 2 sierpnia 2007 r., III UK 45/07).

Skarga kasacyjna wniesiona w sprawie niniejszej nie spełnia tego kryterium.

Sformułowane przez skarżącego uzasadnienie wniosku stanowi w istocie próbę zaangażowania Sądu Najwyższego do kolejnej weryfikacji instancyjnej prawidłowości dokonania przez Sąd drugiej instancji ustaleń faktycznych i oceny prawnej w sprawie, co nie jest celem postępowania kasacyjnego i nie może skutecznie uzasadniać wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania ze względu na przesłankę przedsądu, przewidzianą w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. Nawiązanie do ogólnej zasady interesu publicznego oraz pojęcia dóbr osobistych, przy niekwestionowanych ustaleniach stanu faktycznego sprawy, nie oznacza wykazania istnienia przyczyn kasacyjnych.

O oczywistej zasadności skargi nie świadczy również wskazywane przez skarżącego zagrożenie naruszenia dobrego imienia, tj. art. 24 k.c. Podkreślenia wymaga, iż działania pozwanego nie były bezprawne. Nie ma racji skarżący, iż pozwany działał z zamiarem wyrządzenia szkody powodowi. Pozwany jako zawodowy dziennikarz, miał obowiązek rzetelnie i zgodnie z prawdą w swoich publikacjach informować o poczynionych ustaleniach w kontekście działań powoda. Wskazać należy, iż granicę dla ochrony swobody wypowiedzi tworzy wymóg rzetelności dziennikarskiej, zachowania wymogów dobrej sztuki i etyki zawodowej. Dziennikarze korzystają z gwarancji umożliwiających im publikowanie informacji o sprawach publicznie ważnych, pod warunkiem, że działają w dobrej wierze, na ścisłej podstawie faktycznej i prawnej oraz zapewniają wiarygodną informację, zgodnie z etyką dziennikarską (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 28 maja 2024, I CSK 1630/23).

W istocie przesłanką żądania ochrony dóbr osobistych jest bezprawność

naruszenia dobra osobistego, przy czym ciężar udowodnienia okoliczności faktycznych wyłączających bezprawność spoczywa na tym, kto dopuścił się naruszenia (tzw. domniemanie bezprawności). W przypadku wypowiedzi prasowej godzącej w dobre imię, okolicznością wyłączającą bezprawność może być m.in. przeważający nad ochroną interesu prywatnego interes publiczny, związany z korzystaniem ze swobody wypowiedzi. Oceniając zaś, czy sytuacja taka ma miejsce, trzeba mieć na względzie, że zarówno swoboda wypowiedzi (wolność prasy), jak i dobra osobiste podlegają ochronie. Żadna z tych wartości nie ma rangi nadrzędnej, a potencjalny konflikt między nimi jest konfliktem zasad, z których każda powinna być urzeczywistniona w możliwie najszerszym zakresie, z uwzględnieniem prawnych i faktycznych uwarunkowań. Rozstrzygnięcie tej kolizji (przyznanie pierwszeństwa jednej z zasad) jest możliwe tylko in casu i wymaga każdorazowo rozważenia okoliczności konkretnego przypadku (por. np. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 30 czerwca 2017 r., I CSK 603/16).

Sąd Apelacyjny ocenił, iż działań pozwanego nie można uznać za bezprawne, co w konsekwencji wyłącza udzielenie ochrony powodowi.

W istocie skarżący ograniczył się zaledwie do przedstawienia argumentów mających polemiczny charakter z rozstrzygnięciem Sądu Apelacyjnego, przy braku przedstawienia wyводу świadczącego o tym, że w sprawie doszło do kwalifikowanego naruszenia przepisów prawa, które doprowadziło do wydania oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Skarżący poprzestał w głównej mierze na przedstawieniu własnej oceny rozstrzygnięcia, co jest niewystarczające dla przyjęcia, że skutecznie wykazał przesłankę z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

W okolicznościach sprawy niniejszej nie stwierdzono kwalifikowanego naruszenia prawa, uzasadniającego przyjęcie skargi do rozpoznania ze względów publicznoprawnych.

Z tych względów Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.).

Uwzględnivszy charakter roszczenia dochodzonego przez powoda, stosownie do art. 102 k.p.c. w związku z art. 398²¹ i art. 391 § 1 k.p.c. Sąd

Najwyższy odstąpił od obciążania powoda kosztami postępowania na rzecz Skarbu Państwa.

(P.H.)

[i.n]